

УДК 630^{*}(092)

І. Й. Ситнік

Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва

**ПРОФЕСОР Б. Ф. ОСТАПЕНКО І ЗЕЛЕНА ЗОНА
АГРОУНІВЕРСИТЕТУ**

Висвітлено одну зі сторін діяльності академіка ЛАНУ, доктора с.-г. наук, професора Остапенка Бориса Федоровича у Харківському національному аграрному університеті, а саме – участь у створенні зеленої зони і її окремих підрозділів.

Ключові слова: зелена зона, дендропарк, парку відпочинку, парку Ветеранів, озеленення.

Корифеї лісогосподарського факультету І. А. Яхонтов, С. С. П'ятницький, Д. В. Воробйов, І. Д. Барановський у 50-ті – 60-ті роки минулого століття мріяли про створення дендропарку, де можливо було б проводити практичні заняття зі студентами, ставити досліди з інтродукції та акліматизації деревних рослин, упроваджувати їх у виробництво, проводити наукові та навчально-пізнавальні екскурсії.

Таке стало можливим на початку 70-х років, коли розпочалося будівництво нового навчального комплексу Харківського сільськогосподарського інституту імені В. В. Докучаєва поблизу південно-східної околиці м. Харкова на території Роганьської селищної ради. На цьому місці вже багато років функціонувало навчально-дослідне господарство «Комуніст», де студенти факультетів проходили навчальні практики.

У кінці 60-х років Борис Федорович Остапенко захистив докторську

**Роботу виконано під керівництвом канд. с.-г. наук, доцента С.І. Кудрі*

дисертацію і з 1969 р. працював проректором ХСГІ з наукової роботи, а з середини 1971 р. – одночасно завідувачем кафедри агролісомеліорації та лісівництва (нині каф. лісівництва). Його участь в опрацюванні проектного завдання сприяла відведенню в Генеральному плані забудови значної (понад 200 га) площі під зелену зону. Це, в основному, схили глибокої балки «Тернова» і невеликі позасівозмінні ділянки ланів та старих багаторічних насаджень.

У цій зоні припускалося, а потім належним чином здійснилося створення дендропарку, парку відпочинку, студентського парку, лісопаркової зони, а також озеленення навчального та житлового масивів.

Оскільки питання виділення грошових ресурсів для здійснення цих робіт відкладалося, Борис Федорович проявив власну ініціативу. Він домовився з керівництвом кафедри дендрології та деревознавства Львівського лісотехнічного інституту, з якого до нас було відряджено групу студентів–дипломників під керівництвом старшого викладача Анатолія Дмитровича Жирнова. Ця група виконала проекти доріжкової сітки дендропарку та парку відпочинку в балці «Тернова», намітила видові майданчики та деякі декоративні форми. Невелику оплату здійснили за рахунок госпдогвірної тематики інституту. Ці проекти було розглянуто на кафедрі агролісомеліорації у присутності ректора інституту професора Г. Ф. Наумова, ряду проректорів, начальника відділу капітального будівництва (ВКБ) і схвалено, не зважаючи на низку недоліків.

Користуючись службовим становищем та підтримкою друзів, Борис Федорович вирішив не чикати офіційного затвердження проектів і виділення коштів. У квітні 1972 р. за його сприяння силами студентів, аспірантів, співробітників та викладачів методом народного будівництва було розпочато посадкові роботи в дендропарку та парку відпочинку. Для цього було закуплено в розсаднику Кисловодського курортзелентресту 50 шт. 10-річних саджанців ялини колючої голубої, які викопувалися з великою грудкою землі і привезені у великих корзинах. Їх висадили на головній алеї дендропарку.

Зі Скрипаївського навчально-дослідного лісгоспу було доставлено сіянці сосен звичайної та кримської, модрини сибірської, дуба звичайного і саджанці багатьох листяних порід: черемхи, горобини, клена сріблястого, ірги, бирючини, свидини, пухироплідника, жимолості та ін. Навчально-дослідне господарство «Комуніст» виділило 200 крупномірних саджанців берези, а в Роганському радгоспі «Декоративні культури» закуплено 200 саджанців ялини звичайної. Усе це висаджено на південних схилах балки «Тернова» окремими куртинами і біогрупами, а сіянці – площадками.

В обох випадках Борис Федорович брав безпосередню участь у розміщенні посадкових місць та керівництві посадкою під час суботників та недільників. У подальшому підбором, закупівлею і доставкою садивного і посівного матеріалу, підтримкою контактів з ботанічними садами СРСР та Радою ботанічних садів України і Молдавії, залученням насіння, посадко-вими та іншими роботами в дендропарку займалися асистент Ситнік І. Й. і молодший науковий співробітник Святенко Л. М., а в парку відпочинку – доцент Казюта М. Р. Докладніше про це говориться в книжці Б. Ф. Остапенка, І. Й. Ситніка «Парки Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва» (2011 р.).

Наступною ініціативою Б. Ф. Остапенка було створення парку Ветеранів. Цей парк виконано у вигляді трикутника площею 5,7 га, який є продовженням дендропарку, але відділяється від нього дорогою селище Комуніст – селище Рогань. Першу спробу закладки цього парку було зроблено до 40-річчя Перемоги над німецьким фашизмом 1985 р. Тоді ще не був готовий проект і директор навчального господарства «Комуніст» запротестував.

У 1995 р. закладка парку Ветеранів відбулася, а 2005 р. він був урочисто відкритий. У його створенні велика заслуга професора Б. Ф. Остапенка, тодішнього ректора ХНАУ професора Д. М. Євтушенка, голови обласної ветеранської організації М. І. Ткаленка та голови облдержадміністрації О. О. Дьоміна. Основними виконавцями були старший викладач Людмила Іванівна Кравченко і викладачі кафедри лісівництва.

Для створення парку Ветеранів садивний матеріал залучався з розсадників дендропарку, Скрипайвського навчально-дослідного лісгоспу, Чугуєво-Бабчанського лісгоспу-технікуму і навіть із Воронежського інституту лісової генетики і селекції. Цьому парку Борис Федорович приділяв найбільшу увагу і вважав його своїм дітищем.

Не зважаючи на похилий вік, професор Б. Ф. Остапенко також активно брав участь у створенні Студентського парку та алеї вдовж пішохідної доріжки агроуніверситет – навчгосп «Комуніст», а також озелененні навчального містечка ХНАУ.

Таким чином, можливо впевнено говорити, що роль професора Б. Ф. Остапенка у створенні зеленої зони агроуніверситету виключно велика.

На закінчення хотілося б побажати, щоб ідеї та здобутки Бориса Федоровича не вмерли, а знайшли своїх послідовників серед молоді університету, щоб зелені насадження, створені за його участю, росли тут вічно.

Сытник И. И.

ПРОФЕССОР Б. Ф. ОСТАПЕНКО И ЗЕЛЕНАЯ ЗОНА АГРОУНИВЕРСИТЕТА

Приводится одна из сторон деятельности академика ЛАНУ (Лесная академия наук Украины), доктора с.-х. наук, профессора Харьковского национального университета им. В.В. Докучаева Бориса Федоровича Остапенко – участие в создании зеленой зоны агроуниверситета и его подразделений.

Ключевые слова: зеленая зона, дендропарк, парк отдыха, парка Ветеранов, озеленение.

Sytnik I. Y.

**PROFESSOR B. F. OSTAPENKO AND THE GREEN AREA
OF THE AGRARIAN UNIVERSITY**

One of the aspects in the activities of FASU academician. Ph. D. of agrarian sciences, professor Ostapenko Boris Fedorovich in the Kharkiv National Agrarian University viz. – parate subdivisions has been shown.

Keywords: green belt, park of trees, park of rest, park of Veterans, planting of greenery.